

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ความเป็นมาของการวิจัย

ปัจจุบันกระแสโลกาภิวัตน์ได้แผ่ขยายครอบคลุมไปทั่วโลก ไม่เว้นแม้แต่ชุมชนต่าง ๆ ซึ่งแต่ก่อนเคยมีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย การผลิตหรือการประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ขึ้นมาก็เพียงเพื่อใช้บริโภคภายในครัวเรือน หรือภายในชุมชนเท่านั้น แต่ด้วยกระแสดังกล่าวได้ทำให้วิถีในการดำเนินชีวิตของชุมชนเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ประกอบกับค่าครองชีพและค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคที่สูงมากขึ้นทุกขณะ ทำให้รูปแบบในการผลิตสินค้าของครัวเรือนเปลี่ยนแปลงไป จากการผลิตเพื่อเพียงการบริโภคเฉพาะภายในครัวเรือน กลายเป็นการรวมกลุ่มกันผลิตเพื่อให้ได้ปริมาณผลผลิตที่สูงมากขึ้นจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ให้กับกลุ่มผู้ซื้อในชุมชน กลายเป็นการพยายามแสวงหาผู้ซื้อจากแหล่งอื่น ๆ มากขึ้น จนก่อให้เกิดปัญหาด้านผลผลิตที่มากเกินไปเกินความต้องการตามมา อีกทั้งการเกิดขึ้นของจำนวนคู่แข่งกันในตลาดที่นับวันจะทวีจำนวนมากขึ้น ทำให้ธุรกิจหรือชุมชนใดที่มีศักยภาพในด้านการตลาด การแข่งขัน และด้านการบริหารจัดการที่ดีกว่าเท่านั้น จึงจะสามารถนำพากลุ่มหรือองค์กรให้มีความเจริญเติบโตและอยู่รอดได้อย่างยั่งยืนต่อไป

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 มีประเด็นหนึ่งที่มุ่งเน้นการสร้าง ความเข้มแข็งให้กับชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ โดยมุ่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ด้วยการส่งเสริมการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำในรูปแบบที่หลากหลาย และจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ตามความพร้อมของชุมชน เกิดการสร้าง ความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน ที่เน้นการผลิตเพื่อการบริโภคอย่างพอเพียง นำภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น มาใช้สร้างสรรค์คุณค่าของสินค้าและบริการ พร้อมทั้งสร้างระบบบ่มเพาะวิสาหกิจชุมชน ควบคู่ไปกับการพัฒนาความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ เสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูล ตลอดจนยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการปรับโครงสร้างการผลิต เพื่อสร้างความเข้มแข็งของภาคการผลิตและการบริการ บนฐานการเพิ่มคุณค่าสินค้าและบริการ จากองค์ความรู้และการบริหารจัดการที่ดีอันจะช่วยแก้ปัญหาความยากจนลงได้

ที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปางหมูและบ้านสบสอย ตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้รวมกลุ่มกันทำการผลิตผลิตภัณฑ์จากถั่วลิสง ถั่วเหลืองและน้ำมันงา ได้แก่ ถั่วลิสงทอด ถั่วเหลืองคั่ว ถั่วเหลืองแผ่น (ถั่วเน่าแคบ) และน้ำมันงา และจัดจำหน่ายในตลาดชุมชนและตลาดในตัวเมืองเพื่อเป็นของฝากหรือของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว แต่อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินการด้านการตลาด การผลิต การคัดเลือกวัตถุดิบ การบริหารจัดการ และการบัญชี ยังคงต้องพึ่งพิงความรู้จากหน่วยงานภายนอก อาทิ สำนักงานเกษตรอำเภอ ซึ่งยังขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ ในการที่จะให้การช่วยเหลือ หรือในบางครั้งก็จะใช้การดำเนินงานในลักษณะของการลองผิดลองถูก ซึ่งส่งผลทำให้การทำธุรกิจของชุมชน ส่วนใหญ่ต้องพึ่งพิงแต่ตลาดนักท่องเที่ยวของจังหวัด ประกอบกับบริษัทเอกชนขนาดใหญ่จากส่วนกลาง ก็เริ่มเข้ามาแข่งขันในการผลิตสินค้าลักษณะเดียวกัน แต่มีการทำการตลาดที่ดีกว่าและมีการนำเอาเทคโนโลยีในการผลิตที่สูงกว่าเข้ามาใช้ในการดำเนินธุรกิจ

ฉะนั้น หากมีการพัฒนาด้านการบริหารการตลาดและการผลิตที่ดีแล้ว ผลิตภัณฑ์จากถั่วลิสง ถั่วเหลืองและน้ำมันงาในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ยังมีโอกาสในการเติบโตที่ดี ทั้งนี้เนื่องจากการผลิตในพื้นที่ดังกล่าว มีความได้เปรียบในเรื่องของต้นทุนการผลิต ด้านการขนส่ง ตลอดจนใกล้แหล่งวัตถุดิบ คือ แหล่งผลิตถั่วลิสง ถั่วเหลืองและงาในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งหากกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสามารถรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน สามารถนำสินค้าที่เกิดจากวิสาหกิจชุมชนในเครือข่ายมาแลกเปลี่ยนในเชิงการค้า จนเกิดเป็นระบบเครือข่ายการค้าระหว่างวิสาหกิจชุมชนต่าง ๆ แล้ว ก็จะส่งผลทำให้วิสาหกิจชุมชนของกลุ่มสามารถขยายตัวได้เป็นอย่างดี เช่น ผลิตผลิตภัณฑ์จากถั่วลิสง ถั่วเหลืองและน้ำมันงา ของวิสาหกิจชุมชนบ้านปางหมูและสบสอย สามารถส่งไปจำหน่ายยังวิสาหกิจชุมชนอื่น ๆ เช่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเมืองสามหมอก หรือสามารถขยายตลาดไปยังจังหวัดใกล้เคียง นอกจากนี้แล้ว วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรรมบ้านปางหมูและสบสอย ยังสามารถซื้อวัตถุดิบ ถั่วเหลืองและถั่วลิสงจากวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตถั่วเหลืองคริสตจักรแม่ปิง ในราคาที่ต่ำด้วย

ปัจจุบัน ปัญหาของวิสาหกิจชุมชนที่สำคัญ ก็คือ การขาดความรู้ทางการตลาด การผลิต การบริหารจัดการ และการพัฒนาปรับปรุงผลิตภัณฑ์ อาทิ ผลิตภัณฑ์ยังไม่มีตราสินค้า หรือในการตลาดถือว่าการตราสินค้าเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งในการแข่งขันทางการตลาดในปัจจุบัน หรือไม่ได้ระบุนวันเดือนปีที่หมดอายุ ไม่ได้บอกถึงส่วนผสมของผลิตภัณฑ์ การบรรจุภัณฑ์ที่ยังอาศัยวัสดุอุปกรณ์ที่หาได้มาจากภายในท้องถิ่น หรือการดำเนินการผลิตที่ไม่ถูกสุขลักษณะในการผลิต เป็นต้น อย่างไรก็ดี หากนำเอาแนวคิดในการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียงและวิสาหกิจชุมชนที่กำลังได้รับความสนใจและได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาลปัจจุบัน ผสมเข้ากับการนำความรู้จากวิทยาการสมัยใหม่ทั้งทางการตลาด เศรษฐศาสตร์ การผลิต การบริหารจัดการด้านการเงิน การบัญชี และการคัดเลือกวัตถุดิบที่จะใช้ในการผลิต มาประยุกต์ใช้กับภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนแล้ว ก็จะสามารถ

ทำให้เกิดการพัฒนาวิสาหกิจอย่างยั่งยืน ทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองและใช้ทรัพยากรภายในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียงต่อไป

นอกจากนี้แล้ว การวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ที่มุ่งเน้นยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนที่มีคุณธรรม นำความรู้ ส่งเสริมให้คนไทยเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและสามารถจัดการองค์ความรู้ทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นและองค์ความรู้สมัยใหม่ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม ให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ โดยมุ่งเน้นในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการส่งเสริมการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำในรูปแบบที่หลากหลาย และจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตามความพร้อมของชุมชน เกิดการสร้าง ความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชนที่เน้นการผลิตเพื่อการบริโภคอย่างพอเพียง นำภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้สร้างสรรคคุณค่าของสินค้าและบริการ พร้อมทั้งสร้างระบบเข้มพะาะวิสาหกิจชุมชน ควบคู่กับการพัฒนาความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ เสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูล ตลอดจนเป็นไปตามยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อสร้างความเข้มแข็งของภาคการผลิตและการบริการบนฐานการเพิ่มคุณค่าสินค้าและบริการ จากองค์ความรู้และนวัตกรรม และการบริหารจัดการที่ดี รวมทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ ทั้งนี้เพื่อเกิดการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจในการช่วยแก้ปัญหาความยากจนและมีการกระจายรายได้ที่ดีขึ้น

ผู้วิจัยจึงได้แนวคิดในการศึกษาว่า หากนำเอาภูมิปัญญาและความรู้ที่มีอยู่ในตัวปราชญ์ของชุมชนบ้านปางหมูและบ้านสบสอย มาบูรณาการเข้ากับกับความรู้สากลของทีมผู้วิจัย อันได้แก่ ความรู้ด้านการตลาด เศรษฐศาสตร์ การผลิต การคัดเลือกวัตถุดิบ การระดมทุนและทรัพยากรในท้องถิ่น การบริหารจัดการแบบสหกรณ์ และระบบการจัดทำบัญชี ตลอดจนศึกษาจุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) ปัญหาหรืออุปสรรค (Threats) หรือที่เรียกว่า “SWOT Analysis” ของวิสาหกิจชุมชน ตลอดจนศึกษาถึงต้นทุนการผลิตที่แท้จริง และหาแนวทางในการระดมทุนและทรัพยากรในชุมชน ศึกษาขนาดของการลงทุนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับตลาดของชุมชน โดยเน้นเป้าหมายการบริหารจัดการตามหลักการสหกรณ์และการพัฒนาตลาดวิสาหกิจชุมชน ตลอดจนการเรียนรู้วิธีปฏิบัติตามพระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ก็จะสามารถพัฒนาเป็นฐานความรู้กลับคืนสู่ท้องถิ่น จนก่อให้เกิดการสืบทอดและพัฒนาเครือข่ายความรู้แบบยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและศักยภาพในการดำเนินการด้านการตลาดของผลิตภัณฑ์จากถั่วลิสง ถั่วเหลือง และน้ำมันงาในปัจจุบันและในอนาคต เพื่อก่อให้เกิดการพึ่งพาตนเองได้ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปางหมูและบ้านสบสอย ตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการด้านการตลาดของวิสาหกิจชุมชนที่เหมาะสม และสอดคล้องกับทรัพยากรและขีดความสามารถของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปางหมูและบ้านสบสอย ตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ขอบเขตของโครงการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา ศึกษาปัญหาทางการตลาดในด้านต่าง ๆ โดยครอบคลุมไปถึงแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การตั้งราคา การจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด การหากลุ่มตลาดเป้าหมาย การสร้างตราสินค้า การพัฒนาและการออกแบบบรรจุภัณฑ์ และการสร้างความแตกต่างในสินค้า ตามแนวคิดปรัชญาการทำตลาดแบบเศรษฐกิจพอเพียง
2. ขอบเขตพื้นที่วิจัย กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปางหมูและบ้านสบสอย ตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
3. ขอบเขตของเวลาที่วิจัย 1 ตุลาคม 2551 ถึง 30 กันยายน 2552
4. ขอบเขตของประชากรผู้เกี่ยวข้องในการวิจัย กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปางหมูและบ้านสบสอย ตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 50 คน

นิยามศัพท์

การวิจัยในครั้งนี้ มีนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ ดังนี้

1. การจัดการความรู้ (Knowledge Management) หมายถึง การรวบรวม สร้าง จัดระเบียบ แลกเปลี่ยน และประยุกต์ใช้ความรู้ในองค์กร โดยพัฒนาระบบจากข้อมูล สารสนเทศ ความรู้ ความชำนาญ (วิกิพีเดีย, ออนไลน์, 19 พ.ย. 2549) ในการวิจัยนี้จะใช้การจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาในผลิตภัณฑ์ต่อไปนี้ (1) ผลิตภัณฑ์จากถั่วลิสง ได้แก่ ถั่วลิสงทอด (2) ผลิตภัณฑ์จากถั่วเหลือง ได้แก่ ถั่วเหลืองคั่วและถั่วเหลืองแผ่น (ถั่วเน่าแคบ) และ (3) ผลิตภัณฑ์จากงา ได้แก่ น้ำมันงาและขนมงา

2. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) หมายถึง การวิจัยที่เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างประชาชน สมาชิกของชุมชนและผู้วิจัยร่วมคิดวิเคราะห์

สภาวะการณ์ของปัญหา ศึกษาหาแนวทางการแก้ปัญหา ตลอดจนการดำเนินการแก้ปัญหาและการประเมินผล ตั้งแต่ระยะเริ่มต้นการวิจัย ระยะดำเนินการวิจัยจนสิ้นสุดการวิจัย โดยที่ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจตลอดกระบวนการวิจัย

3. **เศรษฐกิจ** คือ เรื่องของกิจกรรมและความสัมพันธ์ของคนในด้านการผลิตและบริการ และกระจายหรือการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการบริโภคที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของตนเอง ครอบครัวและสมาชิกในชุมชน (วิทยากร เชียงกูล, 2548, หน้า 9)

4. **เศรษฐกิจพอเพียง** คือ การมุ่งเน้นความสมดุล อดออม และยั่งยืน ที่เน้นหลักความพอประมาณ ที่มีภูมิคุ้มกันผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงจากโลกาภิวัตน์ ถือว่าเป็นแนวทาง “การเดินสายกลาง” ทำให้ดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

5. **หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง** หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่เผยแพร่อย่างกว้างขวาง คือ “พอประมาณ มีเหตุผล สร้างภูมิคุ้มกัน” เป็นหลักการกว้าง ๆ เพื่ออธิบายให้กับประชาชนทุกกลุ่ม ขยายตัวเป็นกระแสการพัฒนาในหมู่ประชาชนระดับรากแก้วของสังคมไทย พวกเขาเข้ารับกระแสเศรษฐกิจพอเพียงเร็วกว่าประชาชนในภาคส่วนอื่นๆ ปัจจัยสำคัญเป็นเพราะ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานแนวทาง “ทฤษฎีใหม่” ให้กับประชาชนมาก่อนหน้านั้นแล้ว และประธานเข้าก้องกับความรู้ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ที่ผู้นำชุมชนนำเสนอเป็นนโยบายระดับชาติ ทั้งเศรษฐกิจพอเพียง ทฤษฎีใหม่ และวิสาหกิจชุมชน มีหลักคิดสำคัญและเป้าหมายที่ใกล้เคียงกัน

6. **เศรษฐกิจชุมชน** คือ ระบบการผลิต การแลกเปลี่ยนและการวิภาคของชุมชนที่มีความสอดคล้องกับชีวิตเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมภายใต้เงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (วิชิตวงษ์ ป้อมเพชร, 2546, หน้า 189) เศรษฐกิจชุมชนมิใช่ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมที่สนับสนุนให้ผู้เป็นเจ้าของ “ทุน”แสวงหาประโยชน์สูงสุดเพื่อตนเอง แต่ในขณะเดียวกันก็มีใช้ระบบเศรษฐกิจที่ควบคุมโดยรัฐและบงการจากรัฐ แต่เป็นระบบที่สมาชิกของชุมชนร่วมกันบริหารจัดการโดยมุ่งให้บรรลุถึง ความพอเพียง ความเป็นธรรม และความสงบสุข ภายในชุมชน

7. **ธุรกิจชุมชน (Community Business Enterprise)** เป็นกิจกรรมที่บุคคลหรือองค์กรในชุมชนมีส่วนเป็นเจ้าของกิจกรรม และหรือช่วยดำเนินงานบางส่วนหรือทั้งหมด โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกชุมชน มีการเรียนรู้และการจัดการร่วมกันเพื่อดำเนินการในกิจกรรม การผลิต แปรรูป การค้า และการบริการ ทั้งนี้มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนได้อย่างสอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน อันจะนำชุมชนไปสู่ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และมีการพัฒนาที่ยั่งยืน (ปาริชาติ วลัยเสถียร, 2544)

8. **วิสาหกิจชุมชน (SMCE -Small and Micro Community Enterprise)** หมายถึง การประกอบการขนาดย่อมและขนาดจิ๋วของชุมชนเพื่อการจัดการ “ทุน” ของชุมชนอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพึ่งตนเอง

9. **การตลาด (Marketing)** หมายถึง การค้นหาความต้องการของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่กิจการคาดว่าจะมีความต้องการ มีความจำเป็น มีความเต็มใจ และมีอำนาจในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการขององค์กร จากนั้นจึงคิดค้นสินค้าและบริการใหม่ หรือพัฒนาและปรับปรุงส่วนประสมทางการตลาดเดิม ไปตอบสนองต่อความ จำเป็นและความต้องการนั้น จนลูกค้ากลุ่มดังกล่าวเกิดความพึงพอใจสูงสุด และขณะเดียวกันองค์กรก็บรรลุ ซึ่งวัตถุประสงค์ในการดำเนินธุรกิจ หรือบรรลุซึ่งกำไรที่คาดหวังไว้ และยังได้รับความพึงพอใจด้วยเช่นเดียวกัน

ระยะเวลาทำการวิจัยและแผนการดำเนินงานโครงการวิจัย

ระยะเวลาในการทำวิจัย 12 เดือน เริ่มตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2551 ถึง 30 กันยายน 2552

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. **ด้านความรู้** จะได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการตลาด คือ วิธีการค้นหาความต้องการของลูกค้า การพัฒนาส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาดที่ดี รวมถึงแนวทางในการสร้างตราชื่อ การสร้างจุดขายและจุดแตกต่างให้กับสินค้า ภายใต้การทำตลาดแบบวิสาหกิจชุมชนที่จะทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้
2. **ด้านการพัฒนา** สามารถพัฒนาการผลิตเชื่อมโยงเข้าสู่รูปแบบของการทำการตลาดที่เหมาะสมและยั่งยืน ทั้งนี้เพื่อให้ชุมชนสามารถจำหน่ายสินค้าได้ดีมากขึ้น อีกทั้งยังช่วยเตรียมความพร้อมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากถั่วลิสง ถั่วเหลืองและน้ำมันงา ได้แก่ ถั่วลิสงทอด ถั่วเหลืองคั่ว ถั่วเหลืองแผ่น และน้ำมันงา ให้เป็นสินค้าแปรรูปที่หลากหลายมากขึ้น และเป็นการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาตลาด และขยายกลุ่มตลาดจากชุมชนไปยังตลาดส่วนอื่น ๆ ต่อไป นอกจากนี้ บุคคลและองค์กรที่เกี่ยวข้องจะเกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงพัฒนาหรือเรียนรู้ในองค์ความรู้ใหม่ คือ (1) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปางหมูและบ้านสบสอยหมู่ที่ 9 ตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผู้เข้าร่วมโครงการ (2) ทีมวิจัย (3) องค์กรผู้สนับสนุนทุนดำเนินงาน และ (4) สาธารณชนผู้สนใจ
3. **ด้านผลผลิต** ได้รูปแบบการพัฒนาตลาดวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองแบบยั่งยืน โดยใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำไปเผยแพร่และสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตลอดจนมีเอกสารและบทเรียนที่เป็นผลผลิตของโครงการในการติดตามประเมินผลโครงการ

